

ਮੇਸਰ ਨਾਗੀ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਦ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਖੇਸਲਾ ਜੇ.

ਉਸਨੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖੁਲਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਲਈ ਰੇਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਦੇ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਆ ਨਰਾਇਣ ਤਿਵਾੜੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂਤਾ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ

ਅਸਲ ਫੈਜ਼ਦਾਰੀ

ਖੇਸਲਾ ਅਤੇ ਫਾਲਸ਼ਾ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

1951/12 ਅਪ੍ਰੈਲ

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ., ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਅਤੇ ਰੇਜ਼ਾਨਾ "ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ" ਜੁਲੰਦੂਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ, ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਅਸਲ ਫੈਜ਼ਦਾਰੀ ਨੰਬਰ 3 ਸਾਲ 1951

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ---ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀਜ਼ ਐਕਟ (1950 ਦੇ XXXVII) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀ---ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ----ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ---ਤਕਨੀਕੀ ਅਪਮਾਨ --- ਸਜ਼ਾ ਲਈ---ਦੱਸਿਆ ਨਿਯਮ---ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਐਕਟ (XII ਸਾਲ 1926) ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ 3.

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀਜ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਭਾਵੇਂ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ।

ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਭਾਗ 8 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਹੈ।

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਖੇਸਲਾ ਜੇ.

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਲਈ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਿਰਾਦਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਖਿਲਾਫ਼ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਅਤੇ ਦੈਨਿਕ ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ, ਜਲੰਦੂਰ, ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਐਕਟ (1926 ਦਾ ਐਕਟ XII) ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

[ਏ.ਆਰ.](#) ਕਪੂਰ, [ਏ.ਐਮ.](#) ਸੂਰੀ ਅਤੇ ਯਸਪਾਲ ਗਾਂਧੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਫ਼ੈਸਲਾ

ਫਲਸ਼ੈ, ਜੇ.

ਫਲਸ਼ੈ, ਜੇ. ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਜਲੰਦੂਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ "ਦਿ ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ" ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਉਰਦੂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 1926 ਦੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ 12 ਮਾਰਚ 1951 ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਛਪਿਆ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੇਖ ਦੇ ਸਬੰਧ ਚ ਸਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#) ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ 1950 ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ ਇਨਕੁਆਰੀਜ਼ ਐਕਟ XXXVII ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚਲੇ ਹਵਾਲੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਭਾਰਗਵ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸਨ, ਤਾਂ

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਉਹ ਕੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ? ਅੱਜ ਇਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਘਟਿਆ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਮਾਨੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ [ਐਮ.ਐਲ.ਏ.](#) ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤੀ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਵਹਿਪ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ। ਚੀਫ਼ ਵਹਿਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਮੂਰਤੀ ਵਾਂਗ ਚੁੱਪ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।“

ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਐਕਟ, [1926](#), ਸਿਰਫ਼ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ, ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [1850](#) ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰੋ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਦਾਲਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਥਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤ੍ਰਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ [1850](#) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮੇਰਾ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕਮਾਤਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ [ਐਮ.ਐਮ.ਖਾਨ](#) ਬਨਾਮ ਦਿ ਕਰਾਊਨ [ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ.](#) 12 ਲਹਿ [391](#) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਐਕਟ [1850](#) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ੍ਰੀ [ਐੱਮ.ਐੱਮ.](#) ਖਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਸਨ? ਧਾਰਾ [195](#) ਦੇ ਤਹਿਤ, *ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ*, ਐਮ.ਐਮ.ਖਾਨ, ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੈਰੀਸਨ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ [1850](#) ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ *ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟ* ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, *ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ* ਦੀ ਧਾਰਾ [195](#) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। *ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀਜ਼ ਐਕਟ* ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਸਲ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤੱਥ ਇਕੱਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਅਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ---

"ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜੱਜ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।"

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਹੈ, ਜੋ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ "ਮਾਤਹਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਉਹਨਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ *ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀਜ਼ ਐਕਟ* ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ [227](#) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। [1850](#) ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ---

"ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਕੋਲ ਅਪਮਾਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1898* ਦੁਆਰਾ *ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ* ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ,

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਜਿਲਾ ਅਤੇ ਸਿਟੀ ਜੱਜਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਿਰਾਦਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਭਾਵ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਵੀ [1926](#) ਦੇ *ਕੰਟੈਂਪਟ ਆਫ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ* ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸਿਟੀ ਜੱਜਾਂ, ਜਿਸਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਨਿਰਾਦਰਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਲ [1850](#) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਐਕਟ, ਅਰਥਾਤ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਫਸਰ *ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ, XVIII* ਸਾਲ [1850](#) ਦੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜੱਜ, *ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਸਟਿਸ ਆਫ ਪੀਸ, ਕਲੈਕਟਰ* ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਕਟ, [1926](#) ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੀ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸਨ

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ [1850](#) ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ [227](#) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ---

- "(1) ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- (2) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ,
- (ਏ) ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ;
- (ਬੀ) ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ
- (ਸੀ) ਉਹ ਫਾਰਮ ਲਿਖੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਇੰਦਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਖਾਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ।
- (3) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ੈਰਿਫ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਲਰਕਾਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਹੇ ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਟੇਬਲ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਫਾਰਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਜਾਂ ਟੇਬਲ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਧਾਰਾ (3) ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।
- (4) ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉੱਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕੋਰਟਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਫੌਜ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ [1850](#) ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕੇਈ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਵੀ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ [1850](#) ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਾਈਕੋਰਟ ਲਈ ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕੇਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ " ਪੂਰਵਗਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ....."

ਮਸਲਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ [227](#) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਕੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਮਾਤਹਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੰਗ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ [227](#) ਨੂੰ ਧਾਰਾ [226](#) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ, ਮਨਾਹੀ, ਕੁਓ ਵਾਰੰਟੋ ਅਤੇ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ [1850](#) ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਐਕਟ ਵਿਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਾਰਾ [227](#) ਵਿਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, "ਸੁਪਰੀਨਟੈਂਡੈਂਸ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਪਰਿਨਟੈਨਡੈਂਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਪਮਾਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ "ਮਾਤਹਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬੀਤਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅੰਸ਼ ਰਾਜਕਰਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ

- (ਏ) ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸੀ।
- (ਬੀ) ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਝੈਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੀਫ ਵਹਿਪ ਚੌਧਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਗਲਤ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ।
- (ਸੀ) ਇਹ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗਲਤ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਸੀ ਜੋ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।
- (ਡੀ) ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸੱਚੇ ਸਨ ਜਾਂ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- (ਈ) ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸ਼ੇ, ਜੇ.

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਬੀਤਣ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਉਸ ਪੂਰੇ ਲੇਖ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧਕ ਅੰਸ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਲੇਖ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਫੁਲਸਕੈਪ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ" ਹੈ। ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲੇਖ ਛਪਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਲੇਖ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਪੂਰਾ ਇਤਫਾਕੀਆ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਆਲੋਚਨਾ ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੀਫ ਵਹਿਪ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਭਾਸ਼ਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਕੁਝ ਆਲੋਚਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅੰਸ਼ ਲੇਖ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸਮੁੱਚੇ ਲੇਖ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਚੀਫ ਵਹਿਪ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ, ਜੋ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਬੀਤਣ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਚ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਬੀਤਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਦਲੀਲ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਧਾਰਨਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਜਿਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਰਿਪ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸੱਚ ਬੋਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕੇਸ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਵੀ ਯਾਰੀ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਕੀ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਲੇਖ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲੇਖ ਵਿਚ ਨਾਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਫਾਕੀਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਦੇ ਇਸ ਲੇਖ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਲੇਖ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੰਤ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਲਫ਼ਰੇਡ ਹੈਨਰੀ ਵੈਸਟਨ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੈਕਿਨ, ਸੀ. ਜੇ., ਅਤੇ ਕੌਸਟੇਲੋ ਜੇ. ਅਤੇ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1931](#) ਕੇਲ. [257](#) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ "ਦ ਐਡਵਾਂਸ" ਨਾਮਕ ਅਖਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ "ਸਟੇਟਸਮੈਨ" ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਨ,

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸ਼ੈ, ਜੇ.

ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਾਦਕ "ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਟਗਾਂਵ ਰੇਡਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕੁਝ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। "ਸਟੇਟਸਮੈਨ" ਦੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੰਕਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ "ਚਟਗਾਂਵ ਰੇਡਰਾਂ" ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸੀ। "ਚਟਗਾਂਵ ਰੇਡਰਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਤਲਬ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੇਖ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਲੀਲ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਰੈਂਕਿਨ, [ਸੀ.ਜੇ.](#), ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਖਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਿਆਂ ਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਹਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇ। ਉਹ ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਚਲਾ ਗਿਆ

"ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਵਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਲੇਖ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਸਟੇਲੋ, ਜੇ. ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ, ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, [ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.](#), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, /ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਰਸ ਅਪਣਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਂਗਾ ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 100 ਰੁਪਏ ਲਾਗਤ ਵਜੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

1951/20 ਅਪ੍ਰੈਲ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਸੇਨੀ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਜੈਪੁਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਬੀਕਾਨੇਰ ਰਾਜ ਰੇਲਵੇ, ਬੀਕਾਨੇਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਸ ਗਿਆਸੀ ਰਾਮ-ਮੂਲ ਚੰਦ, ਗਿਆਸੀਰਾਮ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ (2) ਭਾਰਤ ਦਾ ਡੋਮੀਨੀਅਨ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 12 ਸਾਲ [1951](#)

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (V ਸਾਲ [1908](#)), ਧਾਰਾ 86---ਬੀਕਾਨੇਰ ਰਾਜ ਰੇਲਵੇ-ਰਾਜ ਦਾ ਰੇਲਵੇ-ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰਾਜ ਗਠਿਤ-ਕੀ ਧਾਰਾ 86 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ-ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 86 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ [1919](#) ਦੇ ਐਕਟ 9 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ੍ਰੀ [ਜੀ.ਐਸ.](#) ਬੇਦੀ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੁੜਗਾਉਂ, ਮਿਤੀ 18 ਅਗਸਤ [1950](#) ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਨਿਮੋ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਤਰਜਮਾਕਾਰ : ਸ਼ਰਨਬੀਰ ਕੌਰ